

הוא עצמו עשה המצוה, אמנם מאידך גיסא אפשר לומר שאין חילוק בין פועל לשליח לענין זה, משום שעיקר טעם הדין של 'מצוה בו' היא היגיעה והעשייה בפועל במצוה, וממילא אף אם שכר בכסף סוכ"ס לא התיגע במצוה כלום.

והגאון מטשכין זצ"ל בספרו דובב-מישרים, וכן השדי-חמד מביאים את דעת הרה"ק בעל הישמח משה זצ"ל, שסובר שיד הפועל כיד בעל הבית והרי הוא ממש כידו ולא נאמר בזה 'מצוה בו יותר מבשלוחו'. אמנם רוב הפוסקים חלקו עליו ולא חילקו בין שליח לפועל בעניין זה, וכך נראה מהשו"ע (ס"ו ר"ג) שכתב שגם מי שיש לו עבדים ומשרתים מצוה שיעסוק בעצמו משום מצוה בו. וכך אפשר לדייק מהרמב"ם והראב"ד והבני יונה לגבי ס"ת, וכן הגאון מטשכין מדייק מהפמ"ג. והשדי-חמד בשם ספר משנת אברהם, ועוד אפשר להביא ראיה לזה מהגמ' קידושין (ע.) דרב נחמן עשה לבד מעקה.

האם למצוה בו יש לעשות את כל המצוה או אפשר גם מקצתה

נידון נוסף יש לדון, האם כדי לקיים "מצוה בו יותר מבשלוחו" צריך לעשות את כל המצווה כגון לבנות את כל הסוכה ולבדוק את כל הבית מחמץ, או שאם עשה מקצת ממנו כבר קיים דין זה. **המחבר** (ס"ו תל"ב סעי' ב') לגבי בדיקת חמץ כתב שאם בעל הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שמברך ויתפזרו איש למקומו, וכתב המג"א (ס"ק ה') דעכ"פ

דנו האם זהו דין בכל המצוות או דוקא במצוות אלו, המג"א (ס"ו תרע"ז ס"ק ז') מביא דין זה גם לגבי נר חנכה, ומשמע שסבר שדין זה הוא בכל המצוות, וכן דעת שו"ע הרב (שם סעי' ד') ובמשנ"ב (ס"ק י"ב), וכך משמע מדברי הגמ' בקידושין (ע.) שמובא שם שר' נחמן עשה מעקה לגגו ולא שלח שליח לעשות אע"פ שהיה פרנס על הציבור יעו"ש.

אמנם השדי-חמד (חלק ד' עמ' 289, וחלק ה' עמ' 348) מביא בשם ספר יד המלך ובשם שו"ת מהר"ח אור זרוע, שלא אומרים מצוה בו יותר מבשלוחו בכל המצוות אלא רק בקידושי אשה והכנה לצרכי שבת, אבל שאר המצוות נותנים גם לשליח וכשם שמצינו שנותנים לאחר לשחוט ולמול וללמוד בנו תורה, וכך סוברים גם בעל המשנת אברהם בשם המהרש"ק, ובעל עמק השאלה, ומביאים ראיה לזה מהמובא בגמ' מנחות (ל"ג.) שריש גלותא כיבד את ר' נחמן לקבוע לו מזוזה בביתו, ומדוע לא קבע בעצמו הרי מצוה בו יותר מבשלוחו, אלא מוכח שאין זה דין בכל המצוות.⁷

שכר השליח בכסף אם יש בו דין מצוה בו יותר מבשלוחו

עוד יש לדון אם שכר את השליח בכסף, האם עדיין נאמר מצוה בו יותר מבשלוחו. וצדדי הספק שמצד אחד יש סברא לומר שדין זה לא נאמר אלא גבי שליח, ואם שוכר הרי אין זה שליח, אלא פועל, שידו כיד בעה"ב, והרי זה כאילו

7. אמנם אפשר לדחות את הראיה, שבשביל כבוד המצוה שיעשה ע"י גדולים וחשובים עדיף 'ממצוה בו', וכך סובר התבואת שור לגבי כיסוי בדם ע"י אנשים חשובים ולא ע"י השוחט, אמנם החיי אדם בספרו בינת אדם ז' חולק עליו ע"ש באריכות.